

N:o 32.

Ank. till Riksd. Kansli den 13 April 1871, kl. 10 f. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående ett å staden Stettins vägnar framställt förlikningsanbud uti ett af samma stad mot Kongl. Maj:t och Kronan instämmt skuldfordringsmål; Gifven Stockholms Slott den 31 Mars 1871.

Sedan staden Stettin till Stockholms Rådstufvurätt instämt Kongl. Maj:t och Kronan med yrkande om betalning för åtskilliga försträckningar, som staden i medlet af 17:de århundradet lemnat Svenska Kronan, äfvensom om ränta och ersättning för rättegångskostnaden, samt staden derefter låtit till Kongl. Maj:t ingifva förslag till rättegångens biläggande genom förlikning på vissa erbjudna vilkor, så har Kongl. Maj:t med anledning af berörda förslag funnit Sig böra hos Riksdagen göra nådig framställning i ämnet, dervid Kongl. Maj:t till en början vill redogöra för det hufvudsakliga af hvad handlingarne innehålla rörande ifrågavarande fordrans tillkomst och den behandling densamma under derefter förflutna tvänne århundraden hos myndigheterna vederfarits.

Efter uppdrag af Konung Carl X Gustaf har Presidenten i Pommerska Kammarerna Gerdt Antoni Rehnskiöld, enligt förskrifning den 4 Maj 1655, öfverenskommit med rådet och borgerskapet i staden Alten-Stettin om en försträckning af 30,000 R:dr, i gällande Riksmynt, som staden skulle lemna Svenska Kronan till fortsättande af då pågående krig emot Polen, hälften i penningar af dukater och riksdaler, och den andra hälften i varor, emot återbetalning efter 1 års förlopp med 6 procent ränta, hvilken försträckning ock blifvit fullgjord enligt såväl Fältmarskalken Grefve Arvid Wittenbergs,

Rikstygmästaren Grefve Gustaf Otto Stenbocks och Kammarpresidenten Rehnskiölds requisitioner samt qvittenser af vederbörande fälträntmästare och proviantmästare m. fl., som ock Kammarpresidenten Rehnskiölds tvänne generalqvittenser, en för penningarne och en för varorna, utfärdade den 5 December 1656.

Vidare har pommerska regeringen enligt afhandling den 29 Juli 1659 förmått staden Stettin att till dervarande garnisons behof leverera 100 läster råg à 60 R:dr, hvilken leverering blifvit fullgjord enligt qvitto den 18 December samma år.

Derefter har pommerska regeringen den 8 Februari 1660 af staden Stettin för garnisonens behof requirerat och vederbörande proviantmästare den 23 påföljde Mars qvitterat 50 läster råg, hvilken post i pommerska kammarens räkenskaper krediterats staden till betalning, 40 läster à 65 R:dr och 10 läster à 64 R:dr, med tillsammans 3,240 R:dr.

Ytterligare har nämnda regering till iståndsättande af stadens fästningsverk af borgerskapet derstädes den 24 Mars 1660 betingat och vederbörande räntmästare den 12 påföljde Juli enligt qvitto uppburit ett förskott af 2,000 R:dr, att vid nästföljande Michaelismessa med landsöfligt intresse återbetalas.

Slutligen har staden till garnisonens underhållande, enligt pommerska regeringens bevis den 30 April och vederbörandes qvitto den 2 Juni 1661, förskjutit 4,000 R:dr, att återbetalas med ränta.

Och har Kammarpresidenten Johan Sparrfeldt uti en den 17 Oktober 1663 afgifven attest intygat att, med afdrag från förstnämnda 30,000 R:dr, af staden Stettins icke erlagda kontingent till de af pommerska landtstånderna i Anclam för polska kriget beviljade subsidier 6,000 R:dr, samtliga ofvanstående fordringsposter, utgörande med nyssberörda afdrag 39,240 R:dr, befunnits riktiga och liquida.

Genom nådigt Bref den 7 September 1660 har Kongl. Maj:t, då de dittills lemnade försträckningarne icke kunnat återbetalas, dels erkänt, att staden Stettin under polska kriget lemnat ofvanberörda förskott af 30,000 R:dr och sedermera till pommerska regeringen 11,250 (rätteligen 11,240) R:dr, dels ock förklarar att dessa summor, jemte räntor, skulle inom en tid af 6 år, räknade från och med det nästpåföljande, staden ersättas och pommerska patrimonialgodsen Köstin och Zabelsdorff, om de inom samma tid till Kronans disposition återföle, därför häfta på det sätt, att af deras afkastning staden skulle godtgöras först räntorna och derefter så mycket af kapitalet som samma afkastning öfverstege räntornas belopp. Derefter har Kongl. Maj:t den 20 Juli 1664 lofvat anbefalla Kammaren att låta förnöja staden Stettin för de förskjutna 39,240 R:dr, som dittills ej kunnat betalas,

helst Kongl. Maj:t hyste den förhoppning, att de pommerska patrimonialgodsen skulle kunna till staten indragas och staden deruti erhålla det hypothek, som blifvit utlofvadt. En dylik försäkran förekommer ock i Kongl. Brevet till Kammaren den 10 April 1669, men ännu den 25 November 1679 förklarar Kongl. Maj:t sig "med ledsnad hafva förnummit, att rikets "tillstånd dittills icke velat medgifva, det staden, enligt förut utgångna förordningar, kunnat i någon mån blifva godtgjord för dess hos Kronan egande "betydliga fordringar; Wiljandes dock Kongl. Maj:t genom ytterligare påbud "desamma förnya och låta staden på vissa af Kammaren bestämda terminer "vederfaras snar och fullkomlig godtgörelse så långt rikets uttömda medel "det någonsin medgäfvit; och vore Kongl. Maj:t tillfreds, att amtet Jasenitz "häftade för samma skuld, så snart Kongl. Maj:t komme i besittning deraf", hvarom med Drottning Christina skulle underhandlas.

Den 7 Juni 1681 ingick staden till den af Carl XI inrättade Liquidations-kommissionen med anhållan om liquidation af ofvanberörda och andra fordringar. Sedan staden derefter hos Kongl. Maj:t genom deputerade framställt samma anhållan, förständigades Kommissionen genom Kongl. Brevet den 12 Oktober 1697 att skyndsamt företaga frågan. Detta skedde den 18 April 1698, då ett af Kamereraren Lagermarck i ämnet afgifvet memorial förekom till behandling, och blef i anledning af Kommissionens då fattade beslut observationsräkning den 19 Maj samma år utfärdad, hvari ofvan anförda fordringsposter till betalning godkändes, dock med följande förbehåll och inskränknin-
g, nemligen:

a) att, om af det enligt förskrifningen den 4 Maj 1655 lemnade förskott i persedlar till ett värde af 15,000 R:dr några varor skulle i de derå utfärdade qvittenserna och pommerska hufvudböckerna befinnas upptagna till högre pris än markegången, hvarom underrättelse skulle inhämtas, staden likväl icke finge åtnjuta ersättning till högre belopp än markegångspriset;

b) att en i samma förskott ingående post å 1,751 R:dr forsällön för Konung Carl X:s bagage, hvarå formännens qvitto saknades, icke skulle godtgöras annat än mot fullkomligt bevis, att denna post verkligen vore till formännen utbetald, hvilket bevis staden till räkningens ändtliga afslutande borde anskaffa;

c) att för fordringsposten af den 8 Februari 1660 å 50 läster råg priset nedsattes till 60 R:dr lästen i likhet med då gällande markegång och således för hela partiet från 3,240 R:dr till 3,000 R:dr.

d) att, ehuru förskrifningen den 4 Maj 1655 var ställd på Specie-rikdaler, betalningen dock såväl för denna som för öfriga försträckningar skulle erläggas i Riksdaler courant à 6 mark eller 48 öre, i hvilken

myntsort ock alla försträckningarne, så vidt räknenskaperna utvisade, blifvit gjorda; samt

e) att intresset, som för dem alla beräknades till 6 procent, dock enligt 5:te punkten af Kongl. Resolutionen den 29 Oktober 1686 och Kongl. Brefvet den 20 Juni 1689, icke finge sammanlagdt uppgå högre än till alterum tantum, eller lika med kapitalet.

Enligt denna observationsräkning uppgick således stadens fordran i kapital till 39,000 R:dr och i intresse till lika belopp eller tillsammans till 78,000 R:dr, men som derå enligt pommerska hufvudböckerna för år 1660 afbetalts 108 R:dr, krediterades staden en fordringssumma af 77,892 R:dr courant, dock med reservation af Kronans rätt, dels så framt något framdeles kunde finnas vara å denna fordran betaldt eller på hvarjehanda sätt åtnjutet, hvarom kunskap vid räkningens upprättande saknades, och dels med afseende å ofvanberörda markegång och forsellön. Den uppgjorda observationsräkningen blef enligt anteckning å det härstädes förvarade exemplaret deraf samma dag, den 19 Maj 1698, tillställd stadens deputerade för afgifvande af förklaring, men någon sådan har sedermera aldrig inkommit. Lika litet synes något svar hafva blifvit meddeladt af pommerska regeringen å det bref den 13 Maj 1698, hvori Liquidations-kommissionen begärt uppgift å 1655 års markegång för några i omförmälda persedelförskott upptagna varor.

Sedan derefter genom fredstraktaten den 21 Januari 1720 en del af Pommern och deribland Stettin blifvit afträdd till Preussen, aflät Konung Fredrik Wilhelm I i Preussen den 28 Juni 1721 ett bref till Konung Fredrik I i Sverige, hvaruti preussiske Konungen anförde, att han åtskilliga gånger påmint om betalning af staden Stettins fordran, att Konungen af Sverige den 1 December året förut svarat, att han ville inhemta nödig under rättelse i ämnet, och som sådant förmodligen då mera skett, hemställde Konungen af Preussen, huruvida icke staden Stettin kunde blifva kontanterad af hvad åtskilliga svenska undersåter hade att fordra i Preussen, hvarefter Konungen af Sverige nog torde finna utväg att derefter åter ersätta sina undersåter. Uti svar härå den 16 Oktober samma år anförde Konung Fredrik, att, då staden Stettin hvarken enligt gudomlig eller verldslig lag kunde vara tillåtet att i dess process indraga sådana particuliera personer, hvilka med dess fordringar icke hade den ringaste relation eller rapport och hvilkas rätt blifvit grundad icke allenast på dem tillställda kontrakter och förskrifningar utan ock i en solenn traktat och fredsslut tillerkända, så hyste Konung Fredrik den tillförsigt, att Konungen af Preussen skulle hänvisa staden Stettin att anmäla sina tilläfväntys egande anspråk å ort och ställe, som vederborde, samt sedan afvakta tiden, då det vore möjligt att henne förnöja, men

icke medgifva, att oskylda personer, som i deras händer egde sådana öfverenskommelser och förskrifningar, som genom en högtidlig fredstraktat blifvit stadfästade, skulle emot all rätt och billighet nödgas tillsläppa sina fordringar till betalning af främmande och ännu icke en gång utredda skulder. Härpå följde den 10 Februari 1722 ett nytt bref från Konung Fredrik Wilhelm, hvare, bland annat, yttras, att den ifrågavarande fordran icke torde behöfva någon justification i hufvudposterna, enär desamma redan af Konung Carl XI blifvit genom ofvan anförda Resolution den 25 November 1679 erkända för riktiga och considerabla samt derefter genom 1698 års liqvitationsräkning till liqvid uppförda och fastställda, att det oaktadt och ehuru staden åtskilliga gånger, synnerligast år 1719, hos Drottningen af Sverige gjort den mest bevekande ansökan, likväl å dess berörda fordran, utan tvivel i anseende till de mellankomna krigsoroligheterna, icke det ringaste blifvit affördt och att, då Liqvitations-kommissionen ålagt staden bibringa närmare bevis öfver en och annan post, staden vore beredd att sådant anskaffa eller, om den vore oförmögen att nöjaktigt det göra, låta sig decortera hvad billigt vore.

Sistnämnda bref remitterades den 27 Februari 1722 till Kammarkollegium och Statskontoret, med befallning att inkomma med utlåtande om, på hvad sätt brefvet ansåges bäst kunna besvaras.

Uti det i anledning häraf den 21 April 1722 afgifna utlåtande, anförde Kammarkollegium och Statskontoret, att staden Stettins ifrågavarande fordran redan 1698 varit under handläggning hos Liqvitations-kommissionen och dermed så vida kommet, att en observationsräkning då blifvit till vederbörandes förklaring utfärdad, som sig salderade med en fordring af 77,892 R:dr à 48 öre Silfvermynt stycket, dock med åtskilliga reela reservationer och förbehåll såsom 1:o) att ingen säker underrättelse funnes om hvad som kunde vara betaldt, särdeles emellan åren 1669 och 1674, för hviken tid pommerska hufvudböckerna vid strandningen utanför Bornholm gått förlorade; 2:o) att besked skulle inskaffas om markegången på ett staden krediteradt, ansenligt persedelförskott, hvarinnan Liqvitations-kommissionen resolverat, att ingen betalning derpå följa kunde; och 3:o) att qvittenser eller annat fullkomligt bevis till en under samma salderade fordring begripen post af 1,751 R:dr skulle ingifvas; och som öfver allt detta sedermera ingen förklaring inkommit, än mindre något af de i så måtto till sakens ändtliga afgörande desidererade bevis och underrättelser, och sådana staden Stettins fordringar alltså emellertid ej annorlunda än för illiqvida kunde anses, utan att vetas kunde hvad och huru mycket staden deraf för ständig fordran tillkomma kunde, så hemställde Kollegium och Statskontoret, huruvida ej svaret till Konungen af Preussen kunde i sådan syftning affattas.

Denna hemställan synes dock icke hafva blifvit bifallen, utan beslöts i stället vid ärendets föredragning i Rådskammaren den 7 Maj 1722 att, "efter-som det vore så gamla fordringar, skulle med saken anstå till Rikets Ständers nästa sammankomst."

Den 17 December samma år aflät Preussiske Ministern von Brandt till Svenska Regeringen en promemoria, deruti han, med bifogande af en förteckning öfver preussiska undersåters fordringar hos Svenska Kronan, upptagande främst staden Stettins fordran, anhöll om ofördröjlig pröfning af dessa fordringar, hvarefter bemålde Minister uti en ny promemoria af den 3 Augusti 1723 hemställde, att frågan om berörda fordringar måtte öfverlemnas till Rikets då församlade Ständer. Båda dessa promemorior remitterades den 7 Januari och den 19 Augusti 1723 till Kammar-kollegium, men synas der icke hafva föranledt annan åtgärd än att desamma öfverlemnades till vederbörande kontor för utlåtandes afgifvande.

Uti skrifvelse den 6 April 1723 till Konung Fredrik I, beklagade sig Konung Fredrik Wilhelm af Preussen deröfver, att hans dels egenhändiga, dels genom Ministern von Brandt gjorda föreställningar om betalning af preussiska undersåters fordringar allt dittills varit fruktlösa och förklarade, att han vid sådant förhållande kunde finna sig föranlåten att låta betala dem med hvad svenska undersåter hade att fordra i Preussen.

Härpå svarade Konung Fredrik den 19 Augusti samma år, att han icke förvägrat någon fordringsegare rättvisa, utan skulle de ifrågavarande fordringarne betalas så fort omständigheterna det tillåto, men att, då staden Stettin kunnat vänta i så många år, han hölle före, att med dess fordrans godtgörande kunde anstå så lång tid som till återställande af rikets genom kriget försvagade krafter vore nödigt. För öfrigt vore förhållandet med de svenska och de preussiska fordringarne i det afseende alldeles icke enahanda, att de förra allesammans grundade sig på hypoteker, hvaruti de genom 1720 års fredstraktat blifvit försäkrade att erhålla sin betalning; men skulle Konungen af Preussen icke afstå från sin föresats att låta dem gå i qvittning emot hvarandra, så funne Konung Fredrik nödigt att hos Kejsaren och Riksförsamlingen i Regensburg göra framställning, i fall fredstraktatens stipulationer icke af Preussen fullgjordes. Detta svar öfversändes till Svenska Ministern i Berlin Grefve Posse med tillkännagifvande, att fredsmediateurerna Frankrikes och Englands bemedling skulle begäras för fredstraktatens uppfyllande å Preussens sida.

Derefter har Svenska Ministern i Berlin Klinckowström, som genom den för honom 1730 utfärdade instruktion erhållit uppdrag att hos preussiska regeringen påyrka de svenska fordringarnes betalning enligt fredstraktaten, uti underdånig skrifvelse den 18 Januari samma år inberättat, att han varit

kallad till konferens för att upplysa på hvad sätt Svenska Regeringen ännade godtgöra dem, som hade fordringar hos Kronan Sverige, emedan det ansågs billigt att, då man hos preussiska regeringen påyrkade de svenska fordringarnes betalning, man också i Sverige visade benägenhet att betala de preussiska, samt att Klinckowström vid denna konferens protesterat emot æquiparerande af båda slagens fordringar och särskildt beträffande Stettins fordran till protokollet förklarar, att densamma vore att anse såsom præscriberad och att, då Svenska Kronan under sin mest blomstrande ställning vägrat betala denna fordran, man nu förgäfvades sökte åter upplifva densamma.

Den 19 Juli 1731 föredrogs i Rådskammaren Preussiske Ministern Lüderitz' memorialer af den 16 förutgångna Mars angående de preussiska undersåtarnes fordringar och af den 26 påföljde April angående särskildt staden Stettins fordran hos Kronan, äfvensom nämnda stads Sekreterare Schadelocks underdåniga supplik om betalning af samma m. fl. fordringar. Alla dessa handlingar remitterades till Kansli- och Kammar-kollegierna att deröfver afgifva underdånigt utlåtande, och har enligt Kansli-kollegii protokoll målet derstädes förevarit den 28 Juli 1731, då det beslöts att Kansli-rådet Boneauschöld skulle taga handlingarne för att med Kammar-kollegium rådgöra huru dessa saker bäst kunde företagas.

Den 12 Juni 1733 upplästes i Kansli-kollegium ett af Preussiske Ministern Meinertzhagen afgifvet och till Kollegium remitteradt memorial angående staden Stettins och dess innevänares fordringar här i Sverige, äfvensom angående (de pommerska) archiverna m. m. Kansli-kollegium beslöt att genom protokollsutdrag begära Kammar-kollegii upplysning, huru med bemälda fordringar sig förhölle. Sedan i anledning häraf Kammar-kollegium befallt Kamereraren Sandelhelm att skyndsamt afgifva utlåtandet i ämnet och denne i memorial, som den 4 Juli föredrogs i Kammar-kollegium, anført, att dessa fordringar icke kunde liquideras, emedan Sverige icke, enligt traktaten, erhållit de pommerska räkenskaperna för den tid landet tillhörde Sverige, beslöt Kollegium att detta besked skulle genom Kammarrådet Wulfvenstjerna muntligen framföras till Kansli-kollegium. Detta verkställdes samma dag, och innehåller dagens protokoll hos Kansli-kollegium, att Kammarrådet Wulfvenstjerna inför Kollegium bland annat andragit "åtskilliga skäl och omständigheter, hvarigenom han förmenade, att en stor del af dessa fordringar skulle kunna rescontreras så emot den bekanta begrafnings- och kröningshjelpen som brudskatten". Häruppå afgaf Kansli-kollegium den 5 September det derifrån infordrade utlåtande, hvari beträffande fordringarne, bland annat, anfördes, "att en del deraf härrörde från "urgamla tider och ej blifvit här behörigen liquiderade, hvilket, efter hvad "Kammar-kollegium yttrat, icke heller kunde ske, så länge pommerska ar-

“chivets separation och delning icke försiggått och man deraf kunnat in-
“hemta slika fordringars riktighet och beskaffenhet, att deröfver en formlig
“liquidation anställa, ehuru väl Kollegium hade orsak att tro, det vid under-
“sökningen af dessa fordringar sådana omständigheter torde sig yppa, att
“deras betalning, om icke in totum, dock in tantum, lærer komma det
“Preussiska Pommern till last“; och blef detta utlåtande den 24 i samma
månad inför Rådet föredraget och bifallet.

I anledning deraf, att Kaptenen von Kuhlman, som haft fordringar hypo-
thiserade i de till Preussen afträdde taffelgodsen Malchow och Zimmitz,
i underdånighet anmält, att han, emot fredstraktaten, ej kunnat af preussiska
regeringen erhålla någon betalning för dessa fordringar, och att å preussiska
sidan deremot invändes, att först de preussiska undersåtarne borde förnöjas
för deras fordringar hos Svenska Kronan, på grund hvaraf Kapten v. Kuhl-
man anhöll om regress i sådana fordringar, befallde Kongl. Maj:t den 14
Mars 1737 dels Kammar-kollegium att väl fortfara med upprättande af li-
quidationer öfver preussiska fordringar, men dem tillsvidare icke utgifva, dels
ock Rikets Ständers kontor att intill vidare förordnande icke utbetala några
preussiska liquiderade fordringar, hvarjemte underrättelse härom på diplo-
matisk väg meddelades preussiska regeringen. Sedan Kongl. Maj:t derefter
den 2 April 1739 meddelat Riksens Ständers Sekreta Utskott en af Kapten
v. Kuhlman gjord förnyad ansökning att för ofvannämnda honom fråntagna
pantegods beviljas regress uti preussiska undersåters fordringar här i Sverige
och att deremot innehafvarne af dessa fordringar måtte hänvisas att erhålla
betalning ur v. Kuhlman's fordran hos preussiska Kronan, förklarade Sekreta
Utskottet uti underdånig skrifvelse den 10 i samma månad, att Utskottet
icke hade något att deremot påminna, hvarföre hemställdes, att Kammar-
kollegium måtte anbefallas att direkte till Rikets Ständers kontor aflemna
de öfver preussiska fordringar hos Kollegium uppgjorda liquidationer, för att
tagas in solutum för hvad Kontoret komme att betala till v. Kuhlman. Till
följd af nådig föreskrift den 8 Maj 1742 har deruppå bemälda Kontor till
Kuhlmanska sterbhuset icke allenast utbetalt innehållet af Generalen Cras-
sows löningsfordran, utan ock årligen intill 1745 års slut förskottsvis ut-
assignerat en sjettedel af återstoden, hvilka utbetalningar tillsammans upp-
gingo till 40,396 Daler 20 öre Silfvermynt, men som under tiden ingen
enda liquidation öfver någon preussisk fordran kommit Kontoret tillhanda
och således föga liknelse funnes för Svenska Kronan att genom indragande
af preussiska fordringar få ersatt den nog ansenliga summa, som bemälda
sterbhus redan blifvit avancerad, fann sig Kontoret föranlätet att hos Kongl.
Maj:t göra underdånig förfrågan, huruvida det för 1746 och 1747, utan af-
seende derå om några preussiska undersåters liquidationer inkomme eller ej,

borde fortfara med utbetalningen till Kuhlmanska sterbhuset, eller dermed tillsvidare innehålla. Med anledning häraf anbefalldes Kongl. Maj:t den 12 Maj 1746 Kammar-kollegium att upplysa, hvilka liquidationsmål af preussiska undersåter blifvit hos Kollegium anhängiggjorda och hvilka hinder kunde ligga i vägen för deras afslutande. Häröfver infortrade Kollegium sina båda afräkningskontors yttranden, hvarefter Kamereraren Clarén i första afräkningskontoret den 30 September 1746 afgaf betänkande, deruti han, efter omförmälände af Preussiske Ministern von Brandts här ofvan nämnda memorialer med dervid fogade förteckning öfver preussiska fordringar och efter anförande, såsom skäl, hvarföre frågan om berörda fordringar ej vunnit handläggning, att dessa fordringar dels voro af den beskaffenheten, att de enligt Kongl. Förordningarne och den allmänna lagen voro præscription underkastade, emedan vederbörande efter många års förlopp om betalnings erhållande sig ej anmält, och det dertföre syntes vara troligt, att de för slika gamla pretentioner blifvit på något sätt förnöjda, dels åter berodde på de sökandes efter undfångna observationsräkningar återstående och ännu ej inkomna förklaringar, vidare yttrat sig rörande förhållandet med en del af de i von Brandts förteckning upptagna fordringar samt dervid beträffande den Stettinska fordringen redogjort för innehållet af Kammar-kollegii och Statskontorets ofvan omförmälda utlåtande den 21 April 1722, med tillägg, att "som de till staden Stettins prætentioner erforderliga bevis ännu ej blifvit anskaffade och okänt vore, huru mycket på fordringen från 1669 till 1674 kunde vara betaldt, hvarom ock, i anseende dertill, att räkenskaperna för samma år förkommit, någon kunskap icke torde kunna erhållas, så syntes ifrågavarande fordran nu liksom tillförene böra för illiquid anses och considereras".

Den 22 påföljande November förekom hos Kammar-kollegium frågan om de preussiska fordringarne hos Svenska Kronan, och innehåller protokollet, att Kollegium ansåg det vara bäst nu icke röra vid denna saken, utan heldre låta betala Crassowska fordringen, hvaraf Kapten von Kuhlman vore innehafvare, hvilket Kammarrådet Drufva lofvade att i Rådet berätta och föredraga. En förteckning öfver dessa fordringar blef emellertid uppgjord och den 8 December 1746 uppsänd till Rådet.

Sedan derefter Svenske Ministern i Berlin Wulfvenstjerna anmält, att staden Stettin vägrade utbetala en svenska familjen von Pfeiff tillhörig lifräntefordran förr än staden erhållit liquid för sin egen fordran hos Svenska Kronan, och Kammar-kollegium i anledning häraf den 21 September 1752 erhållit nådig befallning att angående omständigheterna af denna senare fordran sig utlåta, har väl Kamereraren Arenander, den 16 December samma år, enligt Kollegii föreskrift, afgifvit yttrande, deruti han efter redogörelse

för hvad i frågan förekommit, för egen del anført, bland annat, att "det syntes ankomma på Kongl. Maj:ts eget godtfinnande, huruvida någon li-
"quidation på den fordringssumma, som ändtligen kunde blifva för staden
"Stettin ständig, må få utgifvas förr än Riket fått sin förnöjelse för de
"till Kuhlmanska sterbhuset förskjutna medel", men detta yttraude har se-
dermera icke blifvit i Kollegium föredraget, eller något beslut i anledning
deraf fattadt.

Emellertid hade Riksens Ständers kontor den 13 Juni 1750 anmält, att Kontoret i afräkning på Kuhlmanska arfvingarnes fordran indragit och afskrifvit, utom den Crassowska, äfven en annan preussisk undersåtes vid namn Spiring fordran, till belopp af 1,275 Daler Silfvermynt, hvarom enligt nådigt beslut den 25 i samma månad preussiske Ministern Rhods skulle underrättas.

Den 21 Maj 1753 föredrogs å Rådkammaren en note från bemälde minister, deruti han meddelade, att preussiska regeringen samtyckte dertill, att Kuhlmanska arfvingarnes fordran finge qvittas emot preussiska undersåters fordringar hos Svenska Kronan. Denna note remitterades till Kammar-kollegium, men något utlåtande i anledning deraf synes ej hafva blifvit afgifvet.

Efter 1815 års fördrag, hvarigenom Svenska Pommern afträdde till Preussen, väcktes jemväl fråga om liquidation af staden Stettins fordran, men på yrkande af svenska liquidationskommissarien blef detta anspråk ur reklamationslängderna affördt, såsom icke utgörande föremål för dåvarande underhandlingar. Uti ett af preussiska Statsministern Grefve Bernstorff till Magistraten i Stettin den 15 Februari 1824 utfärdadt bevis meddelas dock, att berörda fordringsanspråk dermed ingalunda blifvit frånträdt, utan saken endast lemnats i sitt förra skick.

Den 24 September 1832 inkom staden Stettin genom Syndicus J. F. Ruth och Consuln C. L. Bergemann till Kammar-kollegium med en skrift, deruti staden, under förmälan, att dåmera "öfver ett hundra år förflutit, sedan stadens rättmätige, på försäkningar af tvänne Sveriges framfarna Konungar hvilande, med de ojäfaktigaste bevis bestyrkta, tvänne gånger af vederbörande auktoriteter pröfvade och senast år 1698 i laglig form godkända "fordringar" genom Kongl. Maj:ts Remiss den 19 Juli 1731 "gjordes beroende af Kansli- och Kammar-kollegiernas ompröfvande, utan att staden "ännu kommit i åtnjutande af sin rätt", anhöll, att förevarande kronofordringsmål skyndsamligen måtte varda af Kollegium till pröfning företaget och med slut afhjelpat, förklarande staden sig villig till de afdrag å dess i 1698 års liquidationsräkning upptagna tillgodohafvande, 77,892 R:dr, som kunde visas böra ega rum, men hemställde derjemte, huruvida det ej vore med lag

och rättvisa öfverensstämmande, att ränta å stadens fordran blefve densamma åtminstone till alterum tantum tillerkänd från den tid år 1722, då fordringen ansåges sednast ostridigt hafva både bort och kunnat henne godtgöras. Kollegium öfverlemnade den 9 November samma år denna ansökning till Kongl. Maj:t med tillkännagifvande, att, då mer än hundra år framflutit sedan, efter sökandernes uppgift, handlingarne i målet blifvit till Kansli- och Kammar-kollegiernas utlåtande remitterade, Kollegium vid sådant förhållande och enär frågan anginge en väl förr under Sverige, men numera under utrikes makt lydande stads förmenta, för långliga tider sedan tillkomna fordringsrätt hos Svenska Kronan, icke ansåge sig tillståndigt att utan Kongl. Maj:ts särskilda nådiga föreskrift någon handläggning vid detta mål vidtaga.

Sedan Kongl. Maj:t den 8 December 1832 anbefallt utrikes statsministern att upplysa, huruvida icke staden Stettins ifrågavarande fordringsanspråk borde anses förfallet i följd af den med Preussen sednast afslutade förenings-traktat eller äldre diplomatiska handlingar, och utrikesministern Grefve Wetterstedt i anledning deraf den 18 Oktober 1833 meddelat hvad, på sätt här ofvan förnäles, vid 1816 års liquidationsnegociationer derom förekommit och Grefve Bernstorff år 1824 tillkännagifvit, befallde Kongl. Maj:t genom nådigt Bref den 30 November 1833 Kammar-kollegium att, i öfverensstämmelse med den redan år 1731 den 19 Juli dåvarande Kansli- och Kammar-kollegier meddelade föreskrift och efter granskning af de i förevarande mål sedermera inkomna handlingar samt infordrade ytterligare upplysningar, afgifva underdånigt utlåtande i ämnet.

Till följd häraf har genom Kammar-kollegii försorg en vidlyftig undersökning blifvit anställd såväl i Kollegii handlingar och protokoller, som bland handlingarne i Riksarkivet, Riksgälds-kontoret och Riddarhusarkivet, hufvudsakligen för att få utrönt, om fordringen till större eller mindre del blifvit betald; och hafva dervid väl flera af ofvan omförmälda handlingar och upplysningar i målet tillrättafunnits, men inga vidare spår till skuldens betalning. Sedan derjemte Advokatfiskals-embetet den 18 Januari 1848 afgifvit infordradt memorial samt staden Stettin dels i tvänne den 11 Maj 1852 och den 31 Juli 1854 till Kammar-kollegium ingifna skrifter och dels uti ansökning hos Kongl. Maj:t påmint om målets företagande till handläggning, har Kollegium uti underdånigt utlåtande den 16 Januari 1856 hemställt, att, då jemlikt 5 § 6 mom. i Kollegii Instruktion den 16 Februari 1838, jemfördt med 7 § i Kollegii förra Instruktion den 11 Oktober 1734, mål af förevarande beskaffenhet tillhörde Kollegii upptagande och pröfning samt Kongl. Maj:t följaktligen icke torde vilja omedelbart dermed taga befattning, målet måtte öfverlemnas till Kollegium att dermed lag och författningar likmätigt förfara och utslag deruti meddela.

Denna hemställan bifölls i nådigt Bref den 8 Augusti 1856, hvarefter Kammar-advokatfiskals-embetet den 21 Maj 1861 på Kollegii befallning afgaf nytt memörial i målet. Advokatfiskals-embetet har deruti, jemte åberopande af dess redan i föregående memorialet uttalade åsigt, att på grund af 3 § i Kongl. General-resolutionerna den 20 December 1680, Kongl. Kungörelsen den 26 April 1756 och Kongl. Kungörelsen den 19 Augusti 1802 fordringsanspråket genom preskription redan för längre tid tillbaka upphört att ega gällande kraft, tillika, för den händelse att denna åsigt icke gillades, anförde *dels*, att, då liiquidationsräkningen den 19 Maj 1698 samma dag blifvit staden Stettins då i Stockholm varande deputerade tillställd för afgifvande af förklaring, utan att staden med förklaring inkommit eller sedermera haft något emot samma räkning, såvidt sjelfva hufvudsumman rör, att erinra, utan tvärtom medgifvit de å Kronans sida gjorda reservationer i afseende på markegångspriset och forsellönen, i fall det förra kunde visas vara annorlunda och den sednare ansågs behöfva ytterligare verificeras, Advokatfiskals-embetet ansåge krafvet kapitalbelopp, sådana de i berörda räkning såväl i debet som kredit utfördes, från staden Stettins sida nu icke vara någon tvist underkastade äfvensom samma belopp böra å Kronans sida lemnas utan vidare anmärkning än de i räkningen gjorda reservationer i afseende på markegången å de persedlar, som inbegrepos under den med Kammar-presidenten Rehnskiöld kontraherade försträckning i varor äfvensom i afseende å forsellönen, hvilka reservationer Advokatfiskals-embetet till Kollegii pröfning öfverlemnade, *dels*, beträffande räntan å det kapitalbelopp, som kunde varda staden Stettin tillerkändt, att då enligt 36 punkten i Kongl. General-resolutionen den 20 December 1680, 5:te punkten i Kongl. Resolutionen den 29 Oktober 1686, samt Kongl. Brefven till Liiquidationskommissionen den 17 December sistnämnda år, den 20 Juni 1689, den 13 Juni 1690 och den 20 December 1692 allt vidare intresse å till Kronan gjorda försträckningar skall upphöra, när det till alterum tantum eller till lika belopp med kapitalet uppgått, Advokatfiskals-embetet, under åberopande derjemte af Kongl. Brefvet till Kammar-kollegium angående Enkefriherrinnan Margaretha Adlers arfvingars fordran hos Kronan den 27 Juni 1758, yrkade, att föreskriften i ofvanberörda författningar äfven måtte i förevarande mål tillämpas samt att alltså räntan, som enligt då gällande stadganden fått beräknas till 6 procent och således redan efter $16\frac{2}{3}$ års förlopp eller långt före upprättandet af 1698 års liiquidationsräkning uppgått till alterum tantum, borde stadna och upphöra att vidare beräknas, så snart den hunnit till det belopp, hvartill kapitalet komme att till utgående fastställas; i följd hvaraf Advokatfiskals-embetet, derest de i nämnda räkning utförda gäldposter blefve godkända, hemställde, att de derå i samma räkning beräknade räntor äfven

mätte till samma belopp bestämmas; dock att, enär sammanlagda kapitalsummorna enligt räkningen utgjorde	R:dr 45,000: —
hvarifrån afdragits omförmälda till Kronan icke erlagda subsidier	„ 6,000: —
så borde från återstoden	R:dr 39,000: —
enligt Advokatfiskals-embetets åsigt med lika skäl som subsidierna afräknas de	„ 108: —

som af Stettinska Räntekammaren blifvit staden godtgjorda, så att kapitalet rätteligen utgjorde endast R:dr 38,892: — innan beräkningen af räntan till alterum tantum finge börja, hvadan räntan ock borde nedsättas till samma belopp eller „ 38,892: — i följd hvaraf saldo i kapital och ränta staden Stettin till godo skulle utgöra R:dr 77,784: — Anscende deremot Advokatfiskalen den å staden Stettins sida ifrågasatta ytterligare ränta från och med år 1722 å hela det i liquidationsräkningen beräknade beloppet 77,892 R:dr, hvaraf 39,000 R:dr redan utgjorde den till alterum tantum upplupna ränta, i hvarje händelse böra såsom stridande emot 9 Kap. 6 § Handelsbalken afslås.

I fråga slutligen om evaluationen af det fordringsbelopp i kapital och ränta, som kunde staden Stettin tillerkännas, hvilket belopp i liquidationsräkningen utfördes i Riksdaler à 48 öre silfvermynt stycket, har Advokatfiskalen yrkat, dels under åberopande af Kongl. Förordningen om myntet den 14 April 1653, hvilken var gällande vid den tid, då försträckningarne gjordes, äfvensom af den tillämpning, som enligt Kongl. Brevet den 27 Juni 1758 egde rum i afseende på de Adlerska arfvingarnes från samma tid som förevarande härledda kronofordran, att den riksdalerssort, som inbegreps i nu ifrågavarande kraf, ej måtte beräknas högre än för 6 mark silfvermynt eller 1½ daler eller 48 öre nyssnämnda mynt, som åter enligt Kongl. Kungörelsen och Förordningen den 27 November 1776 motsvarade 12 skillingar Specie eller numera Banko, utgörande i nuvarande Riksmünt 37,50 öre, dels, för den händelse detta påstående ogillades, att på grund af Kongl. Förordningen om myntet den 19 Mars 1681, hvilken var gällande då liquidationsräkningen uppgjordes, riksdalern måtte beräknas till 6 daler kopparmynt eller 2 daler courant silfvermynt, motsvarande 16 skillingar Banko eller 50 öre i nu gällande Riksmünt, dels ock, ifall icke heller denna åsigt vunne godkännande, att på grund af Kongl. Kungörelsen och Förordningen den 27 November 1776 och Kongl. Myntbestämmningslagen den 1 Mars 1830, jemförd med Kongl. Kungörelsen den 10 September 1834 angående Bankens öppnande för utvexling af silfver, det belopp i Riksdaler,

som kunde staden Stettin tillerkännas, måtte utgå med Banko Riksdaler eller motsvarande 1 R:dr 50 öre Riksmünt; dock att någon utbetalning af beloppet i ingen händelse borde ega rum, förr än originalförbindelserna återställdes.

Uti häremot den 15 Oktober 1861 afgifna påminnelser har staden Stettin, beträffande preskriptionsfrågan, anført, bland annat, att då observationsräkningen den 19 Maj 1698 blifvit upprättad och erkänd inom 20 år efter 1680, den i 3 § af General-resolutionen den 20 December sistnämnda år meddelade föreskrift om krafs anställande hos Kronan inom nyssberörda tidsperiod vore iakttagen, att, sedan stadens fordran genom omförmälda räkning blifvit fastställd, något vidare bevis för dess rättmätighet icke behöfdes, att vid sådant förhållande emot staden icke heller kunde åberopas Kongl. Kungörelsen den 26 April 1756, hvilken endast gällde sådana anspråk, som icke förut blifvit styrkta, att för öfrigt staden vid sistnämnda tid i anseende till kriget emellan Sverige och Preussen icke kunnat efterkomma bemälda Kungörelses föreskrift att inom 1½ år legitimera och styrka sin fordran, och att ej heller Kongl. Kungörelsen den 19 Augusti 1802 kunde gälla ifrågavarande fordran, hvilken blifvit ånyo anhängiggjord 1721 och 1731, och hvari förhandlingarne blott de facto men icke de jure hvilade sedan 1753. Vidare har staden anført, att den väl för tillfället vore urständsatt att meddela den äskade uppgiften å markegångsprisen för levererade varor åren 1655—1660, men att då enligt Kammarpresidenten Rehnskiölds bevis den 5 December 1656 den kontraherade levereringen af 30,000 Thaler, hälften kontant och hälften i varor, blifvit inför denne embetsman i behörig form redovisad, då derjemte behöriga afslutandet af denne affär blifvit ånyo erkändt genom Kammar-direktorn Sparrefelts attest den 17 Oktober 1663, och då bemälde svenska embetsmän varit icke allenast förpligtade utan ock i tillfälle att öfvertyga sig om riktigheten af de förhållanden de intygat, hvarje anledning saknades att numera ifrågasätta riktigheten af det beräknade beloppet. Att anskaffa de fordrade qvittenserna öfver forsel-lönen 1,751 Thaler vore icke heller för staden möjligt, helst dess handlingar föranledde till antagandet, att berörda qvittenser blifvit öfverlemnade till Svenska Regeringen och emottagna af dåvarande Kammardirektor, men då utgiften af forselkostnaderna blifvit af Svenska Kommissarien på grund af honom förelagda underrättelser erkänd, torde något tvifvel rörande denna fordringsposts riktighet icke kunna ega rum. I afseende vidare å den af Advokatfiskalen väckta fråga, huruvida icke genom utbetalningen af den Kuhlmanska fordringen någon del af staden Stettins fordran borde anses vara godtgjord, bestred staden, att någon sådan qvittning lagligen kunde ega rum, då nemligen den Kuhlmanska fordran icke varit riktad emot staden

Stettin utan emot Preussiska Kronan och de ifrågakomna båda skuldförhållandena sålunda icke egt rum emellan samma personer. Vidkommande der- efter ränteberäkningen så erkändes väl, att staden i kontraherad ränta icke kunde göra anspråk på mera än alterum tantum, hvaremot staden förmenade, att den ränta, hvilken såsom skadeersättning i följd af skuldens fördröjda betalning uppkomme (dröjsmålsränta), kunde fordras ända tills dröjsmålet upphörde, och att i följd häraf staden, som genom observationsräkningens godkännande och sedermera genom sin tystnad kunde antagas hafva medgifvit anståndet, likväl vore berättigad att, sedan skulden under 1721 blifvit ånyo kraf, från och med den 1 Januari 1722 njuta 5 procent dylik ränta å det genom alterum tantum af kontraherade räntor till ett belopp af 77,784 R:dr ökade kapitalet. I afseende slutligen å den myntberäkning, hvarefter skuldens liqviderande borde ega rum, har staden erinrat, att återbetalningen borde ega samma penningevärde som försträckningarne egde i Stettin år 1655 och närmast derpå följande år, i följd hvaraf och då försträckningarne skett i Thaler samt enligt Riksmüntordningen af år 1559, hvilken enligt eu af Svenska Ståthållaren Grefve Wrangel i Wolgast den 10 Mars 1669 utfärdad förordning varit gällande äfven i Pommern, och Riksafskedet i Augsburg år 1566 nio Thaler slogos af en fin mark, hvaremot numera 14 Thaler erhöles af nämnda silfverquantitet, staden beräknade att dess ifrågavarande fordran, 77,784 Thaler, skulle i nu gällande Preussiskt mynt utgöra 120,997 Thaler 10 silbergroschen och i Svenskt Specie, efter 1 Thaler 15 sgr för en Svensk Specie Riksdaler, 58,465½ Specie Riksdaler jemte 5 procent ränta från den 1 Januari 1722; hemställande dock, för den händelse denna beräkning emot förmodan icke blefve godkänd, staden, att densamma måtte af billighetsskäl få njuta till godo den för staden gynnsammaste af de beräkningar advokatfiskalen uppställt eller den efter R:dr Banko, hvarjemte staden slutligen förklarade sig villig att tillmötesgå yrkandet om originalförskrifningarnes återställande.

Sedan härefter Advokatfiskalen afgifvit ännu ett memorial, meddelade Kammar-kollegium utslag i målet den 16 Maj 1862, hvaruti Kollegium, efter ogillande af ett å stadens vägnar framställt yrkande, att målet borde bedömas efter den vid fordringens tillkomst i Stettin gällande Romerska Rätten, vidare yttrar som följer:

“I fråga om Kammar-advokatfiskals-embetets påstående, att ifrågavarande fordran vore præsciberad, så att någon godtgörelse derföre numera icke bör ega rum, förekommer: att, enligt anteckning å den af Kongl. Liqvitions-Commissionen den 19 Maj 1698 utfärdade observationsräkning, ett exemplar deraf blifvit samma dag stadens då i Stockholm vistande deputerade tillställd för afgifvande af förklaring; att en sådan förklaring seder-

"mera aldrig inkommit, utan är endast i bref till Konungen i Sverige från
 "Konungen i Preussen af den 28 Juni 1721 och den 10 Februari 1722
 "uppgifvet, att staden flera gånger och synnerligast år 1719 gjort ansökning
 "om liqid, men allt bevis härom saknas och handlingarne i öfrigt gifva
 "dertill icke ringaste anledning; att, sedan dels uti en den 22 December
 "1722 af dåvarande Preussiske Ministern Christian von Brandt ingifven pro-
 "memoria, dels uti memorial den 26 April 1731 af då varande Preussiske
 "Ministern Lüderitz och uti supplik vid samma tid af Sekreteraren Schade-
 "lock och dels uti memorial den 14 April och 1 December 1733 samt den
 "29 Juni 1734 af då varande Preussiske Residenten Meinertzhagen frågor
 "om fordringen väckts, har, oberäknadt hvad vid negotiationerna efter 1814
 "års fredstraktat förekommit, icke någon framställning i ämnet blifvit gjord
 "förr, än nu ifrågavarande ansökning den 24 September 1832 ingafs; att
 "Kongl. Förklaringen den 10 December 1629 innehåller att, när någon icke
 "i tid och rätteligen fordrar sin betalning för egande fordran, innan tjugu
 "år förlöpa, gäldenären bör från godtgörelse af sin skuld vara befriad; att,
 "jemte föreskrift det detta stadgande skulle genom trycket publiceras, 51 §
 "i Kongl. Resolutionen den 29 November 1680 på Adels besvär innehåll-
 "ler, att Kongl. Maj:t agreerat Adels ansökning, att alla skulder och pri-
 "vata pretentioner, som varit i tjugu år förtegne och ej rätteligen derpå
 "yrkade, måtte anses för sådane, som alldeles äro abandonerade och genom
 "præscription upphäfne; att, enligt 3 § i Kongl. General-Resolutionen den
 "20 December 1680 och Kongl. Rescriptet den 11 Maj 1686, fordringar
 "hos Kronan, hvarför betalning inom tjugu år icke krafdes, böra vara så-
 "som ogiltige att anse; att genom Kongl. Kungörelsen den 21 Juli 1752
 "de Kronans fordringsegare, hvilka redan undfått sina liqidationer, men
 "dem till anteckning eller klassifikation uti Riksgälds-kontoret då ännu icke
 "anmält, förelagts att inom ett års tid från Kungörelsens datum sina liqida-
 "tioner till anteckning inlemnna; att härefter och då Kongl. Maj:t måst för-
 "nimma, att Kollegierne enligt föreskrift i ofvannämnda Kungörelse, icke
 "kunnat afsluta alla liqidationer rörande Rikets återstående gäld, emedan
 "en stor del Rikets borgenärer försummat derstädes ingifva alla till be-
 "styrkande af deras rätt erforderliga bevis och handlingar, hvartill någon
 "viss tid icke varit utsatt, Kongl. Maj:t uti Kungörelse den 26 April 1756
 "förelagt Rikets samtliga borgenärer en ultimatum termin af halftannat år,
 "inom hvilken de borde i vederbörande Kollegier sig, enligt förordningarne,
 "legitimera och sina fordringar behörigen dokumentera, så framt de nå-
 "gon förnöjelse därför skulle kunna erhålla, dock att denna termin sträckte
 "sig allena till sådane borgenärer, som redan i laga tid sig anmält; och
 "att Kongl. Kungörelsen den 19 Augusti 1802 förmår, att de fordringar,

“som med anledning af kontrakter, särskilda beting, öfverenskommelser och förbindelser kunde dädanefter upkomma antingen för Kronan hos enskilda eller för enskilda hos Kronan, undantagande all upbördsmanabefattning och redogörelseansvar, borde, vid förlust af all rätt till betalning, krävas och å vederbörligt ställe till utbekommande anmälas inom tio år ifrån den dag, sjelfva fordringen kunnat eller bort göras gällande, men att för kraf och utsökande utaf de fordringar, af enahanda uphof, som redan eller under den förflutna tiden tillkommit, præscriptionstiden såväl för Kronan som för en skilde vid lika äfventyr skulle beräknas till tjugu år ifrån kungörandet häraf, härifrån dock, så för den förflutna tiden som dädanefter, undantagne alla upbördsredogörelse- och bytesmål samt de ärender, för hvilka enligt särskilda författningar viss tid redan vore utsatt, såsom ock Riksgäldskontoret, hvilket hade att rätta sig efter detsamma meddelte föreskrifter.“

“Nu emedan staden Alten Stettin underlåtit dels att, inom tjugu år efter emottagandet af observationsräkningen den 19 Maj 1698, med yttrande i anledning deraf inkomma, eller sitt fordringsanspråk förnya, hvilket icke kan anses vara genom upgiften i Konungens i Preussen ofvan nämnde bref den 28 Juni 1721 och den 10 Februari 1722 bevist hafva egt rum; dels att inom ett år efter den 21 Juli 1752 sin erhållna liquidation till anteckning i Riksgäldskontoret inlemna; dels att inom halftannat år efter Kongl. Kungörelsen den 26 April 1756 sig legitimera och sin fordran behörigen dokumentera; och dels att inom tjugu år efter Kongl. Kungörelsen den 19 Augusti 1802 sin fordran kräva och å vederbörligt ställe till utbekommande aumäla; Ty och enär det förhållande att Ministeru Brandts promemoria den 17 December 1722, Ministern Lüderitz' memorial och Schadelocks supplik af år 1731 samt Residenten Meinertzhagens sista memorialer den 1 December 1733 och den 29 Juni 1734 icke blifvit, såvidt numera kunnat utredas, af Kongl. Maj:t besvarade, utan ärendet således, så framt talan deruti, å stadens vägnar, må hafva nämnde personer lagligen tillkommit, kan anses hafva under tiden intill år 1756 och sedermera berott på auktoritets bedömande och afgörande, icke är af något inflytande, helst ofvan åberopade författningar dertill icke gifva någon anledning, utan tvärtom uttryckligen angå äfven sådane borgenärer, som sine fordringar förut anmält; altså, och med bifall till Kammar-advokatfiskals-embetets påstående, pröfvar Kongl. Kollegium rättvist förklara, det staden Alten Stettin långt för detta förlorat all rätt att sin ifrågavarande fordran utkräva och följaktligen icke är berättigad att någon förnöjelse eller betalning därför numera erhålla, i följd hvaraf den gjorda ansökningen lemnas utan afseende.“

Från detta beslut voro dock tvänne Kollegii ledamöter skiljaktiga, af

hvilka den ene, som varit referent i målet rörande preskriptionsfrågan, yttrade:

“De af Advokatfiskalen från Kongl. Kungörelserna den 26 April 1756 och den 19 Augusti 1802 hemtade grunder för preskription kan jag icke godkänna. Staden Stettin hade redan år 1721 anmält sin fordran, och åtminstone sedan 1731 berodde målet på vederbörande embetsmyndigheters utlåtande, på sätt ock Kongl. Kollegium redan år 1832 hos Kongl. Maj:tkänt. Men medan ett mål beror på pröfning, förlorar ingen sin talan genom preskription, ty omvårdnaden derom är då anförtrodd i offentlig myndighets händer, och den enskilde behöfver icke vidare bevaka sin rätt, utan har blott att derom afvakta utslag.“

“Den invändning åter, att denna fordran skulle vara preskriberad enligt 3 § i Kongl. General-resolutionerne den 20 December 1680, enär den icke blifvit kräfd inom 20-år från den 19 Maj 1698, då Kongl. Liquidations-kommissionens observationsräkning blifvit stadens deputerade tillställd, synes väl bättre grundad; men i betraktande deraf, att denna föreskrift i general-resolutionerne egentligen blifvit utfärdad till efterrättelse för de ståtens fordringsegare, hvilka hade att hos Liquidations-kommissionen anmäla sina anspråk och i denna mening äfven blifvit behörigen iakttagen af staden Stettin, som redan året efter dess utfärdande, 1681, anmälde sin fordran, kan jag, sedan samma fordran blifvit i allt hufvudsakligt af Liquidations-kommissionen genom den extraderade observationsräkningen erkänd, icke anse staden genom sin underlåtenhet att öfver denna räkning inom tjugu år afgifva förklaring hafva försutit något annat än rättigheten att klandra densamma i dess detaljer, så att räkningen derigenom måste anses af fordringsegarne erkänd. Man finner ock, att under målets hela förutgående behandling frågan om preskription aldrig mer än en gång förr blifvit bragt å bane, nemligen af Svenska Ministern i Berlin, Baron Klickowström, som år 1730 yttrade en förmodan derom, hvilket för en Diplomat, kallad till konferens i ett ämne, hvarpå han var föga beredd, föll sig helt naturligt att tillgripa, utan att på något sätt vara bindande. Men alla de gånger målet förekommit till något slags handläggning hos Kansli- och Kammar-kollegierna eller deras tjenstemän, har man väl sökt flera skäl att få fordringen förklarad för ”illiquid”, men aldrig det, att den vore preskriberad. Således har man än åberopat saknaden af pommerska hufvudböckerna för åren 1669 till och med 1674, om dessa möjligtvis kunde innehålla något angående skuldens betalning, än att dess belopp vore osäkert, så länge ej markegångspriset för åtskilliga levererade persedlar vore styrkt; än att qvitto saknades å den i fordringen upptagna forsellön, 1,751 R:dr; än att deremot skulle kunna ”rescontreras” begrafnings- och krönings-

“hjelp samt brudskatt; än att pommerska archiven efter 1720 års fredstraktat först borde åtskiljas emellan Sverige och Preussen; än att qvittning borde ega rum mot den af Svenska Kronan utbetalda Kuhlmanska fordringen. Hela den af Kongl. Kollegium förordnade undersökning i äldre handlingar har ock haft till föremål att upptäcka om skulden till större eller mindre del blifvit betald. Det kan under sådana förhållanden väl icke förundra, att Advokatfiskalen, som har att i målet bevaka Kronans rätt och fördel, yrkar, att denna fordran, till hvars betalning något spår icke kunnat upptäckas, bör anses preskriberad; men Kongl. Kollegium, som hittills icke ifrågasatt något sådant, synes mig icke heller nu böra göra det, och jag kan för min del åtminstone icke finna Advokatfiskalens invändningar i detta hänseende vara grundade, utan ogillar dem på redan anförda skäl samt är alltså beredd att öfver fordringen i sjelfva saken mig utlåta.“

Emot Kammar-kollegii utslag hafva besvär blifvit af staden Stettins Magistrat anförda hos Kongl. Maj:t; Och har, sedan såväl Kammar-advokatfiskals-embetet som Kollegium deröfver afgifvit underdåniga utlåtanden, Kongl. Maj:t den 12 Juni 1863 i målet meddelat resolution samt dervid funnit ifrågavarande fordran icke vara så klar och ostridig, att densamma kunde i den ordning, fråga derom då blifvit väckt, till betalning godkännas; staden dock öppet lemuadt att, utan hinder af Kollegii beslut, sin talan efter befogenhet vid vederbörlig domstol i laga ordning anhängiggöra och utföra.

Med anledning häraf har Magistraten i Stettin låtit till Stockholms Rådstufvurätt instämma Kongl. Maj:t och Kronan, med yrkande om deras förpligtande att till staden Stettin utgifva det i ofvan omnämnda liquidationsräkning upptagna belopp 77,892 Riksdaler à 48 öre Silfvermynt i Riksdaler Banko efter 1830 års realisation jemte laga ränta å sjelfva det ursprungliga kapitalet från den 19 Maj 1698 tills betalning skedde, äfvensom ersättning för rättegångskostnaden: och har målet vid Rådstufvurätten förvarit den 26 September och den 24 Oktober nästlidna år, dervid åtskilliga preliminära invändningar emot den å stadens vägnar instämnda talan blifvit framställda af Kammar-advokatfiskalen, såsom t. f. ombud för Kronan, och bemötta af stadens ombud.

Den 1 påföljande November har stadens ombud till Kongl. Maj:t ingifvit ofvannämnda förslag till förlikning, deruti Magistraten i Stettin erbjudit sig att, mot erhållande af det staden i 1698 års räkning tillgodoförda belopp 77,892 R:dr i Bankomynt afstå från allt vidare anspråk; i sammanhang hvarmed ombudet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes, jemte meddelande af sitt nådiga beslut och yttrande deröfver, framlägga frågan till den nu församlade Riksdagen för att der pröfvas, så att, derest Magistratens nämnda

erbjudande af Riksdagen antoges, den anställda rättegången, som emellertid finge hvila, derefter kunde nedläggas.

Uti häröfver på nådig befallning afgifvet underdånigt utlåtande har Justitiekanslers-embetet hufvudsakligen anfört, att, emedan på de af Kammarkollegium andragna skäl ifrågavarande fordring äfven, efter Justitiekanslers-embetets åsigt, måste anses längesedan preskriberad och vid sådant förhållande vid bedömande af det nu framställda förlikningsförslaget jemväl torde böra tagas i betraktande hvad å svenska Kronans sida vid föregående tillfällen och i synnerhet vid de förhandlingar, som i förra seklet egt rum, blifvit anmärkt, dels derom att 1698 års af staden Stettin nu återopade räkning ingalunda innefattade något klart och ovilkorligt erkännande att staden då egde att fordra det i räkningen upptagna belopp, enär detsamma deri endast med åtskilliga reservationer förts staden till godo, dels ock derom att, då de pommerska räkenskaperna ej kunnat utbekommas, det ej varit möjligt att utreda hvad som kunde vara å skulden afbetaldt och att förevarande fordran varit satt i förbindelse med fordringar, som svenska undersåter egt i Preussen och hvilka ej kunnat utbekommas, med mera, ansåge sig Justitiekanslers-embetet så mycket mindre kunna tillstyrka antagande af det framställda förlikningsanbudet, som sådant utan tvifvel skulle komma att betraktas såsom ett prejudikat i afseende å andra liknande fordringar, af hvilka säkerligen funnes många, som i äldre tider uppkommit och hvilkas tillvaro vid någon viss tidpunkt skulle kunna bevisas, utan att med afseende å räkenskapernas ofullständighet för äldre tider numera kunde ådagaläggas, att betalning egt rum; hemställandes förthy Justitiekanslers-embetet det Kongl. Maj:t måtte, med förklaring det förlikningsanbudet funnes ej förtjena vidare afseende, hänvisa staden Stettin och dess målsmän att de, der de vidhöllo sina anspråk, egde att den redan afhängiggjorda tvisten i laga ordning fullfölja.

Sedan, i anledning af detta utlåtande, staden Stettins ombud inkommit med en ytterligare skrift har Kongl. Maj:t den väckta förlikningsfrågan till nådig pröfning förehaft; och då ifrågavarande fordran ostridigt uppkommit genom försträckningar, hvarmed staden Stettin under den tid hon lydde under Sveriges Krona gått Konungen och riket tillhanda för underlättande af kostnaderna vid dåvarande krig, utan att sedermera, såvidt utredas kunnat, staden för densamma erhållit betalning; då frågan huruvida staden, efter det hon på grund af General-resolutionen den 20 December 1680 och inom der stadgade tid, för vederbörande embetsmyndighet sitt fordringsanspråk anmält och observationsräkning i anledning deraf blifvit utfärdad och staden delgifven, må, på sätt å Kongl. Maj:ts och Kronans sida blifvit invändt, genom underlåtenhet att öfver samma räkning sig förklara och sitt kraf

förnya, anses hafva försuttit rätt till betalnings erhållande, i afseende å hvilken fråga vid ärendets föregående behandling hos Kammar-kollegium olika meningar bland dess ledamöter sig yppat, icke synes vara af den ostridiga beskaffenhet, att på grund deraf den af staden emot svenska Staten vid domstol anhängiggjorda rättegång om fordringens utbekommande kan med visshet antagas skola utfalla till den sistnämnda partens förmån; och då, för den händelse omförmälda invändning af domstolarne underkännes och stadens instämnda käromål bifalles, statsverket kan komma att vidkännas en utgift, mångdubbelt större än den nu i förlikningsväg föreslagna, har Kongl. Maj:t, som vid sådant förhållande ansett Riksdagen böra lemnas tillfälle att öfver förlikningsanbudet sig yttra, härigenom velat till Riksdagens pröfning öfverlemna, huruvida den icke må finna skäligt medgifva, att förlikning med staden Stettin afslutas på de å stadens vägnar nu erbjudna vilkor och under förbehåll, att de originalhandlingar, på hvilka stadens ifrågasvarande fordran sig grundar, varda företedda och till Fullmäktige i Riksgäldskontoret återställda; lärande Riksdagen, i händelse förlikningsanbudet antages, å Riksgäldskontoret anvisa det belopp af 77,892 R:dr B:ko eller 116,838 R:dr R:mt, som för förlikningens afslutande erfordras.

De till detta ärende hörande handlingar skola tillhandahållas det Utskott, till hvilket ärendet af Riksdagen öfverlemnas, och förblifver Kongl. Maj:t Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min Allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

O S C A R.

C. Fr. Wærn.

Utdrag af protokollet öfver Finans-ärenden, hållet inför Hans Kongl. Höghet Hertigen-Regenten i Statsrådet å Stockholms Slott den 31 Mars 1871.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern *Adlercreutz*,
 Hans Excellens Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve
Wachtmeister,
 Statsråden: *Bredberg*,
Abelin,
Berg,
 Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström och
 Friherre *Alströmer*.

Departementschefen uppläste härefter till justering ett i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, enligt Statsrådets underdåniga tillstyrkande, den 17 innevarande månad fattade beslut uppsatt förslag till Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen angående ett å staden Stettins vägnar framställt förlikningsanbud uti ett af samma stad emot Kongl. Maj:t och Kronan instämmt skuldfordringsmål.

Uppå Statsrådets tillstyrkande behagade Hans Kongl. Höghet Hertigen-Regenten gilla berörda förslag, sådant det finnes detta protokoll bilagdt; och skulle i enlighet med samma förslag nådig Proposition till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
Axel Ädelgren.